

Eveliina Kiema-Majanen

Loppuraportti

Kuvaus projektin tavoitteista ja keskeisistä toimenpiteistä

SDG-tavoitteiden strateginen johtaminen kaupungeissa-verkostoprojektin ylätavoitteena oli, että kuutoskaupunkien päättäjät, henkilöstö ja sidosryhmät ovat saaneet tukea Agenda2030 SDG-tavoitteiden paikallisessa toimeenpanossa ja kestävyysmurroksen edellyttämän ajattelu- ja toimintakulttuurimuutoksen aikaansaamisessa.

Kestävyuden johtamisen toimintamalleihin ja työkaluihin liittyvä vaikutustavoite oli se, että kehitettävät strategiset ja systeemitason toimintamallit ja työkalut lisäävät kaupunkiorganisaatioissa ja kaupunkikonsernissa päättäjien ja ammatillisen johdon kyvykkyyttä strategioiden laatimisessa, strategisessa johtamisessa, strategian toimeenpanossa ja tiedolla johtamisessa.

Keskeisimmät toimenpiteet tähän vaikutustavoitteeseen olivat SDG-analyyisiprosessin, SDG-analyyisikavoksen kuntien ohjausasiakirjoille ja konserniohjausselvityksen yhteiskehittäminen. Lisäksi projektiryhmässä jaettiin hyviä käytänteitä ja harjoiteltiin SDG-työkalujen käyttämistä erilaisissa konteksteissa (esim. erillisohjelmat).

Projektiryhmässä vertaissparrailtiin

- demokratia ja osallisuus-teemaa törmäyttämällä kuutoskaupunkien SDG- ja osallisuustyötä tekeviä Kuntaliiton Demokratiaverkostossa ja Demokratiakuutosten kanssa
- mittaamis- ja raportointityön työkaluja kuutosten ympäristöindikaattoriryhmän kanssa
- kestävän kehityksen tavoitteiden kytkemistä konserniohjaukseen konserniohjauksen asiantuntijoiden kanssa
- paikallista kestävyysraportointia (VLR) muiden raporttia tehneiden kanssa
- SDG-tavoitteiden jalkauttamista
- projektihakujen koordinoitua

- organisaation sisäistä viestintää
- henkilöstökoulutuksia
- projektiryhmän jokaviikkoisilla epävirallisilla keke-kaffeilla

Vertaissparrailujen lisäksi projektiryhmä osallistui vertaiskehittämiseen tähtääviin työpajoihin, fasilitointikoulutuksiin ja muihin projektiryhmässä tärkeiksi miellettyjen teemojen pohdintoihin, joihin kutsuttiin mukaan kulloinkin olennaisia asiantuntijoita kuutoskaupunkien organisaatioista.

Kuutoskaupungit tekivät yhteistyötä viestinnässä ja jakoivat teams-alustallaan hyödyllistä materiaalia kaikkien verkoston jäsenten käyttöön, esimerkiksi verkoston esittelydiaesitykset suomeksi ja englanniksi, kuutosten VLR-raportit, tutkimusraportit ja kansainvälisten tapahtumien materiaalit. Projektiryhmää on pidetty ajan tasalla projektin sisäisten, sidosryhmien ja kansainvälisten verkostojen tekemisistä viikoittaisilla uutiskirjeillä.

SDG-verkostoprojektin kansalliseen ja kansainväliseen vaikutustyöhön liittyvä vaikutustavoite oli se, että kuutoskaupunkien kansallinen ja kansainvälinen vaikuttavuus ja yhteistyö ovat lisääntyneet ja syventyneet.

Keskeisimmät toimenpiteet kansallisella tasolla liittyvät ministeriöiden ja muun kuntakentän kanssa tehtyyn yhteistyöhön. Kuutoskaupungit olivat vahvasti ja aktiivisesti mukana ympäristöministeriön koordinoiman Kestävä kaupunki-ohjelman (2019–2023) piloteissa, työpajoissa ja tilaisuuksissa. Eri kokeiluihin osallistuneet kaupungit toivat tietoa muille projektiryhmän jäsenille verkostoprojektin vertaissparrailuissa ja kokouksissa. Erityisesti kestävä budjetointi, kestävän kehityksen tavoitteiden ristikkäisvaikutukset ja kestävän kehityksen kaupunkitasoiset indikaattorit (KEKANUA2) kiinnostivat kuutoskaupungeissa. Kuutoskaupungit ovat osapuolena ympäristöministeriön koordinoimassa Suomen ja YK:n asuinyhdyskuntaohjelma UN-Habitatin strategisessa kumppanuudessa, johon sisältyy toimenpiteenä muun muassa Tampere-Mwanza Twinning-projekti 10/2023-. Verkostoprojekti teki aktiivista yhteistyötä myös valtioneuvoston kanslian kestävän kehityksen sihteeristön sekä kestävän kehityksen toimikunnan kanssa, jalkauttaen kestävän kehityksen kansallista strategiaa. Konkreettisenä toimenpiteenä kuutoskaupunkien johtajat sitoutuivat julkilausumassaan toteuttamaan kansallista kestävän kehityksen strategiaa kesäkuussa 2022.

Verkoston puitteissa järjestettiin kolme koko kuntakentälle suunnattua kestävän kehityksen keskustelutilaisuutta teams-kokouksina. Maaliskuussa 2023 keskusteltiin verkostoprojektissa yhteiskehitetyistä työkaluista ja pohdittiin SDG-tavoitteiden strategista johtamista kunnissa. Toukokuussa 2023

aiheena oli sosiaalisesti kestävä osallisuus ja sosiaalinen kestävyys ylipääntään. Joulukuussa 2023 verkostoprojekti järjesti välipäätöswebinaarin, jossa keskusteltiin päättyvän projektikauden tuloksista ja verkostoprojektin jatkosuunnitelmista.

Keskeisimmät toimenpiteet globaalilla tasolla olivat yhteistyö kansainvälisten verkostojen ja järjestöjen kanssa. Kuutoskaupungit edustivat itseään ja verkostoprojektia kaikissa kestävä kehityksen tärkeimmissä kansainvälisissä tapahtumissa projektikauden aikana: Eurocities-kaupunkiverkoston vuosikokous 6/2022 (Espoo), SDG-tavoitteiden paikallisen toimeenpanon suurkokous World Urban Forum 6/2022 (Katovice, Puola), Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen seurantakokoukset 7/2022 ja 7/2023 (New York, USA), YK:n talous- ja sosiaalisten asioiden osaston UN-DESAn järjestämä paikallisten kestävyysarvioiden työpaja 10/2022 (Helsinki), paikallishallintojen globaalien kattojärjestön vuosikokous UCLG World Forum 10/2022 (Daejeon, Etelä-Korea), YK:n asuinyhdyskuntaohjelman suur tapahtuma UN-Habitat Assembly 6/2023 (Nairobi, Kenia). Kaikissa tapahtumissa verkostoprojektin jäsenillä oli näkyvä rooli ja puheenvuoroja, usein myös työpaja, jossa esiteltiin kuutoskaupunkien yhteiskehittämiä kestävä kehityksen työkaluja.

Lisäksi verkostoprojektin puitteissa edustauduttiin monissa asiantuntijatilaisuuksissa: kestävä kehityksen pohjoismaisen asiantuntijaryhmän kokouksessa 6/2022 (Kööpenhamina, Tanska), Tampere-Mwanza paikallisten kestävyysarvioiden vertaiskehittämiseen tähdänneen VLR Twinningin aloitustilaisuudessa 10/2022 (Tampere), Tallinnan Euroopan vihreä pääkaupunki 2023-vuoden aloitustapahtumassa 1/2023, pohjoismaisen kestävyysraportin tekijätiimin aloitustapaamisessa 8/2023 (Tukholma) ja Espoon johtaman URBACT-verkosto Cities for Sustainable Governance'n vieraana vertaiskehittämistilaisuudessa 11/2023 (Tallinna). Yhteistyö eurooppalaisten kaupunkien kanssa alkoi yhteistyöstä Tallinnan URBACT-verkoston kanssa ja huipentui kuutoskaupunkien Eurocities-verkostolle esittämään kannanottoon SDG Taskforcen elvyttämisestä ja EU-tasoisesta SDG-työn vahvistamisesta (6/2022), jonka puitteissa alkanut yhteiskehittämisen tuloksena SDG Task Force elpyi yli 200 eurooppalaista kaupunkien kestävyysasiantuntijaa kattavaksi vertaisverkostoksi, jolla on säännölliset tapaamiset. Tässä työssä erityisesti Espoolla on Tallinnan ja Mannheimin kanssa ollut keskeinen rooli. Eurocities on virallistamassa SDG Taskforcen toiminnan vuonna 2024.

Projektin organisaatio ja keskeiset yhteistyötahot

Projektia koordinoi ja hallinnoi Kuntaliitto. Kuntaliiton vastuuhenkilönä projektissa toimi kehittämisspäällikkö Sini Sallinen.

Projektilla oli ohjausryhmä, joka koostui kuutoskaupunkien nimittämistä jäsenistä (strategiajohtaja tai vastaava), Uudenmaan liiton edustajasta, työ- ja elinkeinoministeriön edustajasta, valtioneuvoston kanslian edustajasta (kestävän kehityksen pääsihteeri), ympäristöministeriön edustajasta (Kestävä kaupunki-ohjelman päälliköstä). Kuntaliiton strategia- ja kehitysjohtaja Markus Pauni toimi ohjausryhmän puheenjohtajana. Ohjausryhmä kokoontui kolmen kuukauden välein, neljästi vuodessa. Ohjausryhmä ohjasi ja linjasi projektin yleistä suuntaa ja kehittämistoimenpiteitä.

Projektilla oli myös projektiryhmä, joka koostui kuutoskaupunkien SDG-päälliköistä tai vastaavista. Projektiryhmä kokoontui kuuden viikon välein. Projektiryhmän kokouksissa paikalla oli lähes aina asiantuntijavieras ORSI-tutkimushankkeesta, joka reflektoi sopivissa kohdin projektiryhmän työtä. Projektiryhmässä vertaissparrailtiin ja kuultiin asiantuntijapuheenvuoroja kuutoskaupunkien kannalta olennaisista ja mielekkäistä kestävyuden edistämisen teemoista. Projektiryhmä kokoontui kerran tai kaksi viikossa myös epävirallisesti teamsin välityksellä.

Keskeiset yhteistyötahot olivat ympäristöministeriö, Kestävä Kaupunki-ohjelma, Motiva, valtioneuvoston kanslia, kestävän kehityksen sihteeristö ja toimikunta sekä ORSI-tutkimushanke.

Projektilla oli täysipäiväinen koordinaatioresurssi Kuntaliitossa.

Selvitys projektin toteutuneesta rahoituksesta ja kustannuksista

AKKE-rahoitusta saatiin kokonaisuudessaan 221 211 €, joka jakaantui maksutuseriin seuraavasti:

1. maksatus 37 641 € (11/2021–4/2022)
2. maksatus 49 097 € (5–10/2022)
3. maksatus 43 997 € (11/2022–4/2023)
4. maksatus (ei vielä päätöstä), haettu 90 476 € (5–12/2023)

Kuntaliiton rahoitusosuus oli yhteensä 25 000 €. Kaupunkien rahoitusosuus oli 12 000 €/kaupunki, yhteensä 72 000 €.

Projektikauden toteutuneet kokonaiskustannukset olivat 299 245 €.

Henkilöstökustannukset olivat yhteensä 147 764,87 €. Yleiskulut olivat yhteensä 35 463, 57 €. Näihin kustannuksiin sisältyivät myös projektikoordinaattorin matkakulut YK:n kestävän kehityksen seurantakokoukseen 7/2023 sekä matkat Ouluun 12/2022 ja kahdesti Tallinnaan verkoston projektiryhmän mukana 1/2023 ja 11/2023.

Kehittämiskustannuksiksi laskettiin SDG-analyysiprosessin ja SDG-analyysikanvaksen yhteiskehittämisen tueksi hankitut konsulttipalvelut, konserniohjausselvityksen hankinta, SDG-analyysiprosessi-työpajan järjestäminen Espoon Eurocities AGM-tapahtumassa kesäkuussa 2022 ja SDG-verkoston välipäätöswebinaarin kulut joulukuussa 2023. Kehittämiskuluihin meni yhteensä 103 249, 57 €.

Matkakustannuksiksi laskettiin projektiryhmän jäsenten matkakulut osallistumisesta World Urban Forumiin Katowicessa, Puolassa kesäkuussa 2022, matkakulut osallistumisesta UCLG World Forumiin Daejeonissa, Etelä-Koreassa lokakuussa 2022, matkakulut osallistumisesta Tallinnan European Green Capital-avajaisseminaariin tammikuussa 2023 ja osallistuminen Cities For Sustainable Governance-verkoston vertaistyöpajaan Tallinnassa marraskuussa 2023. Matkakuluihin meni yhteensä 7185, 18 €.

Projektin tulokset ja vaikuttavuus

Verkostoprojektin yhteiskehittämät työkalut SDG-analyysiprosessi, SDG-analyysikanvas kuntien ohjausasiakirjoille sekä selvitys kestävän kehityksen kytkemisestä konserniohjaukseen ovat kehittäneet kuutoskaupunkien kykyä johtaa SDG-tavoitteita strategisesti. Työkaluja on otettu käyttöön kaikissa kuutoskaupungeissa sekä laajemmin suomalaisella kuntakentällä, eurooppalaisissa kaupungeissa ja globaalisti esimerkiksi Etelä-Koreassa ja Tansaniassa. Kaikissa kuutoskaupungeissa on käytetty sekä SDG-analyysikanvasta strategioiden ja ohjelmien analysointiin, että SDG-analyysiprosessia joko asiantuntijoiden, viranhaltijoiden tai luottamushenkilöiden kestävyysymmärryksen ja motivaation lisäämiseen.

Työkaluja käyttämällä kuutoskaupunkien johtaminen ja strategiatyö ovat paremmin linjassa SDG-tavoitteiden edistämisen kanssa. Organisaatioiden toimintaa on saatu uudistettua siten, että kestävä kehitys kuuluu yhä paremmin normaaliin päätöksentekoon ja johtamiseen. Vertaissparraukset (erityisesti strategia-, osallisuustyön, kuntademokratian, ympäristöindikaattorityön ja konserniohjauksen asiantuntijoiden kanssa) ovat lisänneet paitsi kunkin kuutoskaupungin SDG-asiantuntijan ymmärrystä oman ja muiden kuutosten kaupunkiorganisaatioiden toiminnasta kestävän kehityksen viitekehityksessä, myös kuutoskaupunkien muiden asiantuntijoiden kestävyysosaamista.

Työkalut, selvitykset ja vertaissparraukset ovat lisänneet kaupunkiorganisaatioissa ja kaupunkikonsernissa päättäjien ja ammatillisen johdon kyvykkyyttä strategioiden laatimisessa, strategisessa johtamisessa, strategian toimeenpanossa ja tiedolla johtamisessa. Työkaluista on muodostunut SDG-työkalupakki, jonka etuna on räätälöitävyys ja muokattavuus. Kaupunki voi

hyödyntää osia kustakin työkaluista, yhdistellä niiden vaiheita tai käyttää niitä kokonaisuuksina.

Kuutoskaupunkien SDG-työn kansallinen ja kansainvälinen näkyvyys ja vaikuttavuus ovat vahvistuneet, syventyneet ja laajentuneet projektin aikana. Kuutoskaupunkien edelläkävijyys tunnistetaan maailmanlaajuisesti kestäväen kehityksen toimijoiden keskuudessa.

Projektin tulosten hyödyntäminen jatkossa

Kuutoskaupunkien verkostoprojektin aikana yhteiskehittämät kestäväen kehityksen työkalut SDG-analyysiprosessi ja SDG-analyysikanvas kuntien ohjausasiakirjoille sekä konserniohjausselvityksen loppuraportti ovat kaikkien kuntien saatavilla ja ilmaiseksi käytettävissä Kuntaliiton verkkosivuilla. Työkaluja on tarkoitus jatkojalostaa ja levittää koko kuntakentän käyttöön.

Kuutoskaupungit ovat jatkaneet työkalujen kehittämistä muokkaamalla niitä vielä enemmän omiin organisaatioihinsa tai muuttuneisiin kehittämisen ja johtamistarpeisiin sopiviksi. Esimerkiksi Espoossa SDG-analyysiprosessia on kehitetty kanvasmaisemmaksi ja kevyemmäksi, kun taas Tampereella SDG-analyysikanvaksen yhteiskehitettyä käyttöohjetta on sanoitettu Tampereen organisaation erityispiirteisiin sopivaksi.

Kuutoskaupungit ovat jatkaneet vertaissparrailua erityisesti konserniohjauksen kytkemisessä kestäväen kehitykseen, sisäiseen viestintään ja henkilöstökoulutuksiin liittyen keke-kaffeilla ja muissa sparrailuun otollisissa tilaisuuksissa viikoittain.

Verkostoprojektin jatkokausi toteutetaan suoraan edellisen kauden perään, 2024–2025 kuutoskaupunkien ja Kuntaliiton rahoittamana. Jatkokauden tavoitteet ovat yhtenevät aiemman kauden tavoitteiden kanssa. Keskeisenä tavoitteena on kaupunkien strategiaprosessien kehittäminen Agenda2030-viitekehyksessä.

Ilmoitus projektiin liittyvän aineiston säilytyspaikasta:

Projektiin liittyvä aineisto säilytetään Kuntaliiton kirjaamossa paperisessa muodossa mapissa ainakin sata vuotta. Kaupunkien sopimukset säilytetään Kuntaliiton kirjaamossa erillisessä sopimussarjassa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Markus Pauni
strategia- ja kehitysjohtaja